

УДК 378

ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТАМИ-АГРОНОМАМИ

О.В. Мельник

Анотація. У статті висвітлено та проаналізовано найактуальніші проблеми вивчення іноземних мов студентами-агрономами; з'ясовано причини низького рівня володіння комунікативними вміннями. Також підкреслюється гостра проблема підготовки висококваліфікованих спеціалістів, які б володіли мовою міжнародного бізнесу й науково-технічного прогресу.

Ключові слова: комунікативна компетенція, комунікативний метод навчання, мотивація, зовнішні та внутрішні мотиви навчання, глобалізація, інтерактивні методи навчання, мовний бар'єр, професійна спрямованість навчання.

Аннотация. В статье рассмотрены и проанализированы актуальные проблемы изучения иностранных языков студентами-агрономами; выяснили причины низкого уровня владения коммуникативными умениями. Подчеркивается острая проблема подготовки высококвалифицированных специалистов, владеющих языком международного бизнеса и научно-технического прогресса.

Ключевые слова: коммуникативная компетенция, коммуникативный метод обучения, мотивация, внешние и внутренние мотивы учения, глобализация, интерактивные методы обучения, языковой барьер, профессиональная направленность обучения.

Summary. In this article the most actual problems of learning foreign languages by the students-agronomists are shown and analyzed. The reasons of the low level of language communication skills are also touched. Therefore, also it is emphasized there is a problem of training of highlyqualified specialists, who speak the language of international business and the language of scientific and technical progress.

Key words: communicative competence, communicative teaching methods, motivation, internal and external motives of learning, globalization, interactive teaching methods, language barrier, professional orientation training.

Постановка проблеми. Глобалізація світової економічної ситуації, розвиток ринкових відносин та новітніх інформаційних технологій – усе це спонукає сьогодні Міністерство освіти і науки проводити певні зміни в галузі освіти, реформувати й наблизити її до Європейського рівня. 27 червня 2014 року Президент України П.Порошенко підписав угоду про асоціацію з Європейським Союзом, яка наближає нашу державу до вступу в дану організацію. Безумовно, цей крок вимагає певних змін в освіті й зумовлює зростання важливості вивчення іноземних мов студентами немовних вузів, зокрема майбутніми агрономами. Крім того, активна зовнішня політика України зосереджується на поглибленні міжнародних економічних відносин, тому виникає проблема спілкування з партнерами іноземною мовою, а отже однією з цілей при підготовці майбутнього фахівця у вищому навчальному закладі є високий рівень його комунікативних умінь для розв'язання особистісних та професійних завдань.

Варто сказати, що проблемі низького рівня володіння іноземними мовами студента-агронома раніше приділялось недостатньо уваги, що зараз стимулює науковців до пошуків шляхів її розв'язання. Останнім часом з боку науковців, викладачів та студентів проявлявся підвищений інтерес до проблеми недостатньої комунікативної підготовки майбутніх агрономів у процесі їхнього навчання. З розвитком економічних, політичних і культурних взаємозв'язків України з іншими країнами Європи зростає необхідність у вивченні іноземних мов студентами аграрних вузів. Після здобуття диплому випускники, котрі хочуть або співпрацюють з міжнародними фірмами, корпораціями, стикаються з деякими труднощами, а саме з так званим «мовним бар'єром».

Мета статті – проаналізувати наявні проблеми, що стосується вивчення іноземних мов студентами-агрономами та показати можливі шляхи їх розв'язання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Психолінгвістичні, лінгвістичні, філософські та методичні проблеми формування іншомовної комунікативної та професійної компетенцій студентів немовних вузів досліджували науковці М.Баранова, Л.Бахман, І.Бім, І.Берман, Г.Борозенець, І.Бутницький, Т.Ганніченко, І.Зимняя, І.Козловська, З.Коннова, О.Кучеренко, О.Леонтьєв, І.Мегалова, Ю.Ніколаєнко, О.Гарнопольський, С.Фоломкіна, Д.Хаймз, О.Хапрова, Л. Шевчик та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Т.Ганніченко зазначає, що між рівнем комунікативної компетенції майбутніх агрономів та вимогами кваліфікаційних стандартів, суспільних інституцій існують деякі невідповідності. [1,22]. Іншими словами, на практиці рівень володіння іноземною мовою молодого фахівця не відповідає потрібному. Тому виникає необхідність підвищувати знання на відповідних курсах, заняттях тощо.

На нашу думку, для розв'язання подібної проблеми на заняттях доцільно буде застосовувати комунікативний метод навчання, тобто максимально наблизити роботу студентів до реального життя. Ефективним буде робота з носіями мови. Це може бути не лише живе спілкування віч-на-віч, а й проведення відеоконференцій, дебатів, круглих столів, рольових чи ділових ігор, з обов'язковим використанням оригінальних мовних матеріалів (книги, статті, відеоролики, фільми і т.п.).

Подібні методи можуть вирішити й іншу проблему – проблему мотивації студентів до вивчення іноземної мови. Мотивація для студентів-аграрників – це внутрішній процес надання особистісного смислу курсу, що вивчається, а для викладача мотивація – це процес активізації діяльності студента й керування ним [1, 23].

Мотивація навчальної діяльності може бути визначена зовнішніми або внутрішніми мотивами навчання. О.Б.Хапрора та Д.Є.Хапрор підкреслюють, що фактори зовнішньої мотивації визначаються не самою людиною, а іншою особою. Їхньою метою є викликати у людини бажані дії. В контексті навчання іноземним мовам відповідні ролі виконують викладач і студент. Для того, щоб мотивувати студента до навчання, викладач використовує такі педагогічні засоби, як похвала та покарання за допомогою слів та балів. Крім того, викладач ставить певні вимоги до тих, хто вчиться [5, 1]. На нашу думку, зовнішні фактори мають короткочасний вплив, адже із закінченням курсу студенти, скоріше за все, не захочуть продовжити його опановувати, оскільки певний бал вони вже отримали й на цьому вивчення мови для більшості закінчується.

Ми більше зацікавлені у виявленні внутрішніх мотивів, тому що зовнішні спираються на не пов'язані зі змістом навчальної діяльності спонуки (обов'язок, оцінювання, особисте благополуччя, високооплачувана робота). Внутрішня мотивація має в основі окремі самовизначені фактори, які кожна людина вважає для себе важливими [5, 1]. Внутрішні мотиви пов'язані із психологічними властивостями студента, а саме з бажанням та інтересом вивчати предмет [3, 55]. Іншими словами, для розв'язання проблеми внутрішньої мотивації необхідно зацікавити студента до вивчення мови, підвищити його інтерес до пізнання предмета. Наприклад, можна заохочувати студентів проходженням курсів за кордоном. Так, кращі студенти ВНАУ мають прекрасну можливість обмінюватись знаннями зі студентами університетів Польщі, Німеччини, США, Білорусі та інших країнах. Ми вважаємо, що бажання наслідувати таких вихованців – це прекрасний стимул для навчання інших студентів. Тому уже з перших занять завданням викладача стає не лише викладання певного матеріалу, а пробудження бажання навчатись чомусь на прикладі інших.

О.Б.Хапрора та Д.Є.Хапрор зазначають, що також існує проблема ступеня володіння іноземними мовами випускниками аграрних вузів. Особливо гостро вона відчувається при вивченні другої іноземної мови, як правило, німецької або французької, на тих напрямках підготовки, де вона має статус факультативного, тобто необов'язкового для вивчення, предмета. Автори вважають, що статус факультативу для другої іноземної мови з відсутністю заліку чи іспиту наприкінці семестру зумовлює низький рівень сформованості мотивації студентів стосовно вивчення даної дисципліни [5, 1]. Ми не можемо не погодитись з даною позицією і хочемо додати, що статус факультативу й відсутність певного типу перевірки рівня засвоєння мови наприкінці курсу може викликати появу у студентів-аграрників ставлення до предмета як до другорядного, а отже й неважливого.

Крім цього, на нашу думку, курс вивчення іноземних мов студентами-аграрниками повинен мати професійну спрямованість: з перших занять необхідно показувати студентам взаємозв'язок між обраною професією та вивченням мови й довести, що оволодіння іноземною мовою студентом допоможе йому в майбутньому стати висококваліфікованим спеціалістом.

Відомо, що глобалізація в сучасному світі являється домінуючим фактором й актуальною проблемою розвитку. Тому Л.Пономарьова вказує на проблему глобалізації під час вивчення іноземної мови – це процес переходу від індустріальної до інформаційної стадії розвитку світової спільноти й сфери вищої освіти зокрема. Даний процес є у сфері вищої освіти об'єктивною реальністю яка вимагає універсальних спеціалістів й зміст освіти також стає універсальним [4, 17].

Глобалізація зумовила появу Болонського процесу, який передбачає оволодіння студентом іноземною мовою. Численні дослідження показують невисокий рівень володіння мовою студентами, особливо в Україні. Л.Мартиненко пропонує вирішити це питання за допомогою більшої кількості годин для вивчення мови (від 6 до 10 годин на тиждень). Ми вважаємо, що збільшення годин повністю не вирішить проблему, однак дасть можливість для широкого застосування інтерактивних методів навчання, ширше обговорити з студентами те чи інше питання. Це також гарний шанс кожному виступити і висловити власну точку зору, а для викладача це дасть можливість контролювати усне висловлювання вихованця й конкретно кожному вказати на його недоліки та переваги, з'ясувати рівень володіння іноземною мовою студента. До того ж, збільшивши час, можна на занятті застосовувати

довготривалі прийоми навчання. Наприклад, студенту-агроному можна запропонувати підготувати власну невелику презентацію на задану тематику. Перед вихованцем постає певна проблема і його завдання коротко викласти її суть на іноземній мові та запропонувати свої методи її вирішення. З одного боку, студент має змогу продемонструвати рівень набутих комунікативних умінь, а з іншого – працює самостійно, має можливість виявити власну творчість, стимулює до наукової діяльності, заохочує до праці. Іншими формами роботи на заняттях є робота в групах, проведення дискусій, круглих столів, дебатів, самостійна робота над певним проектом, кейс-аналіз, розігрування сценки із діалогів, монологів й, звісно, застосування ігор.

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Процеси євроінтеграції, які відбуваються в Україні, зумовлюють певні реформи в освіті. Зокрема, приділяється велика увага проблемам вивчення іноземних мов студентами-агрономами. Серед причин невисокого рівня володіння мовами майбутніми агрономами ми виділяємо наступні: інтеграцію вітчизняної освіти до європейського простору освіти; невідповідність між рівнем комунікативної підготовки студентів та вимогами кваліфікаційних стандартів; низька мотивація до вивчення іноземних мов; факультативний статус вивчення мови; процес глобалізації вищої освіти, тобто перехід вищої освіти від постіндустріальної до інформаційної форми навчання.

Для розв'язання цих проблем ми пропонуємо збільшити кількість годин для вивчення мов, використовувати комунікативний або інтерактивний методи навчання, що дасть можливість наблизити роботу студентів під-час заняття до реального спілкування, а також зацікавить та підвищить рівень мотивації вивчення мови студентами, стимулює їхню креативність. Крім того, можна зацікавити студентів-агрономів можливим проходженням практики за кордоном і вигідним працевлаштуванням. Вивчення іноземної мови в аграрних вузах повинно мати професійну спрямованість, що має на меті підвищення рівня мовної підготовки студентів в контексті майбутньої професії.

Література

1. Ганніченко Т.А. Формування комунікативної компетенції майбутніх фахівців-аграрників у процесі їх мовної освіти /Т.А. Ганніченко // Наука і методика. Збірник науково-методичних праць. – К.: Аграрна освіта. – 2011 – №22 – С.22-28.
2. Костенко Н.І. Специфіка іншомовної підготовки студентів ВНЗ економічного профілю /Н.І. Костенко // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна» – 2012. – № 6 – С. 67-70.
3. Москаленко С.А. Мотивація навчальної діяльності студентів у процесі вивчення іноземної мови / С.А. Москаленко // Наука і методика. Збірник науково-методичних праць.– К.: Аграрна освіта. – 2011.– №22.– С. 54-57.
4. Пономарева Л.Ф. Проблемы преподавания иностранных языков в вузе в условиях глобализации / Л.Ф. Пономарева // Актуальні проблеми викладання іноземних мов для професійного спілкування. – Д.: Біла О.К. – 2012. – Т.2. – С.17-18.
5. Протасова О.А. Содержание и средства обучения бакалавриата аграрного вуза англоязычным грамматическим явлениям / О.А. Протасова // Актуальні проблеми викладання іноземних мов для професійного спілкування. – Д.: Біла О.К. – 2012. – Т.2. – С.17-18.
6. Хапрора О.Б., Хапрора Д.Є. Мотивація студентів щодо вивчення іноземних мов в аграрних вузах України [електронний ресурс] / О.Б. Хапрора, Д.Є. Хапрора / Матеріали для XI інтернет-конференції «Сучасний соціокультурний простір» . – 2014.